

MARC HERVÀS: LA DIGNIFICACIÓ DEL TEATRE INFANTIL

ENTREVISTA DE JOSEP MARIA SOLÀ

Probablement, Marc Hervàs i Solà (Barcelona, 1969) sigui, a hores d'ara, al davant de *La companyia del Príncep Totilau*, un dels més remarcables directores de teatre infantil que tenim al nostre país —només cal veure algun dels seus espectacles. La meva coneixença amb el Marc comença l'abril del 2002 gràcies a un curs intítulat «Dogma i ritual a la Grècia antiga (els misteris d'Eleusis)», quan el vaig tenir d'alumne en un d'aquells gloriosos Tallers de Lletres del Centre Cívic de Fàtima coordinats per Jep Rabell.

Vam quedar amb el Marc un matí de gener, blau i lluminós, a la seva casa-taller de Sant Martí de Tous, des d'on es contempla el paisatge magnífic de la serra de Miralles amb la silueta del castell de Queralt al fons. Vet aquí els itineraris d'aquella llarga i apassionada conversa.

—Jo et feia un igualadí de soca-rel...

—El meu pare, Joan Hervàs, va néixer a Granada però als sis anys van anar a viure a Barcelona, al Raval. De jove, a l'antic Centre Catòlic del Raval, va conèixer la meva mare perquè els meus avis, tot i ser d'Igualada, hi vivien [l'avi matern del Marc és el poeta Miquel Solà i Dalmau]. Jo vaig néixer a Barcelona però com que el meu pare era mestre (i, més tard, professor de secundària) ens movíem molt. La meva infantesa és a Valls, en un petit poble que es diu Puigpelat: hi vaig ser fins als sis anys. I des que en tenia set, ja ens vam instal·lar aquí, a Tous.

—El món és petit: resulta que el pare del Marc va ser professor meu, aquest hivern passat, en un Seminari de Convivència i Gestió de conflictes (a través del teatre) impartit a l'Institut de Calaf. D'on li ve, al teu pare, la passió pel teatre?

—A ell sempre li ha tibet molt la literatura: de fet és professor de llengua i literatura castellana. De quatre germans que som, tres ens dediquem al teatre (la gran, la Marta, és mestra a Vilanova del Camí); el mitjà, en Jordi, és actor i tècnic de cultura; i la petita, la Maria, és també actriu i productora al Teatre Nu.

—Parla'm dels teus estudis.

—Vaig estudiar direcció escènica a l'Institut del Teatre i em vaig llicenciar en art dramàtic en l'especialitat de direcció escènica i dramaturgia. També tinc la llicenciatura de Filosofia i, de fa poc, com que tenia ganes de continuar estudiant, he acabat els cursos de doctorat de Filosofia, de la branca d'estètica, a la UAB.

—Així, doncs, per què decideixes dedicar-te al teatre per a públic familiar?

—De fet, al començament, va ser una manera d'entrar al mercat: encara era a l'Institut del Teatre que vam crear la companyia del Teatre Nu, perquè ens vam adonar que el teatre infantil ens oferia un camí d'aprenentatge molt útil i necessari i, alhora, ens obria les portes al mercat, al fet de poder-nos guanyar mínimament la vida. Si no ets un geni o tens molt bons padrins, el teatre infantil et permet de treure el cap en una professió de

difícil accés. Jo hi vaig començar, com a actor, amb *L'Odissea* (1995), del Teatre Nu, dirigida i adaptada per Lluís Graells.

—**Quins són els orígens del Teatre Nu?**

—El Teatre Nu neix el 1992-93 amb un grup d'amics igualadins amb ganes de fer els nostres propis projectes: hi havia el meu germà, Jordi, el Pep Farrés, la Judit Farrés i jo. Volíem aprendre a fer teatre (i jo volia aprendre a dirigir), i també volíem guanyar-nos la vida, esclar. I vam traduir al català una obra d'aquelles que editava la revista *El Público*: havia de ser, però, una obra de dos actors perquè no n'hi havia més. Va ser *La secreta obscenitat de cada dia*, la primera que vaig dirigir: va ser com un experiment. Llavors encara no havia començat a l'Institut del Teatre! Més endavant vindria *La pau perpètua*, a partir d'un text de Kant, un altre exercici amb improvisacions, molt influenciat per la feina dels Joglars.

—**Parla'm d'aquesta influència dels Joglars damunt del teu treball.**

—L'estiu del 96 vaig fer una ajudantia de direcció amb Els Joglars, a La Cúpula de Pruiit, on es va crear l'espectacle *La increïble història del Dr. Floyd i Mr. Pla*, i hi vaig aprendre moltíssim. Hi ha un abans i un després en la meva trajectòria a partir d'aquesta experiència. Era el meu últim any a l'Institut del Teatre i aquí vaig veure realment com funciona una companyia de debò, deixant a part la teoria que has après. La meva fascinació pel treball dels Joglars comença quan vaig veure *El Nacional*: em va agradar moltíssim el text, i la feina. Els Joglars és la companyia que m'ha interessat més de Catalunya i d'Espanya.

—**I arribem a *L'home just* (premi Xarxa de Teatre Infantil, com a projecte): aquesta va ser la primera obra teva que vaig veure i em va impressionar molt. Una obra que parla obertament de la mort..., i per als nens petits!**

—És la primera obra, a nivell professional, que vaig dirigir, el 1999, a partir d'un conte de Joan Amades. També vam veure que aquest conte existia en altres cultures i hi vam afegir les seves

aportacions. ¿Per què, en el teatre infantil, no es pot parlar sobre temes com ara Déu, la mort, la sexualitat, la pobresa, etc.; és a dir, sobre tots aquells temes que ens fan sentir incòmodes? El que resulta curiós és que aquesta sobreprotecció «temàtica» envers els nens desapareix absolutament en sortir de l'edifici teatral. Al cine o a la televisió no hi ha cap problema a oferir complexitat argumental, densitat de significats i una forta dosi de crítica moral. Paradoxalment, en moltes programacions teatrals del nostre país existeix un rígid puritanisme. Sempre he lluitat contra aquesta excessiva simplificació dels continguts que existeix al teatre infantil a Catalunya. De vegades és una simplificació que arriba a ser insultant per a la intel·ligència i sensibilitat dels nens.

—**És el que sempre m'ha admirat de tu, la tria de textos i d'autors —i el risc que això comporta: Amades, Folch i Torres (*En Bolavà, detectiu*), Salvat-Papasseit (*Els nens de la meva escala*), Riba, i també Shakespeare, i Homer! A part de director escènic ets un autèntic dramaturg, en el sentit de qui fa les tasques encaminades a convertir un text, dramàtic o no, en un espectacle teatral.**

—El bon teatre és el que ens transforma com a espectadors, i això equival a un procés educatiu perquè educar vol dir transmetre uns valors, unes creences i una cultura. Per tant, educar vol dir transformar. Jo crec en el «teatre educatiu» (que és com una redundància) i que es podria definir simplement com a teatre artísticament bo. I també penso que el teatre educa de quatre formes possibles: educa la moral (abans ja n'he parlat quan deia allò del *puritanisme* del teatre infantil), ens educa humanísticament, també estèticament i, finalment, hi ha una educació cultural. Sobre aquesta darrera, hi ha dos aspectes que em semblen importantíssims: l'ús correcte de la llengua catalana en els espectacles infantils és una forma magnífica de transmissió de la seva riquesa i potencialitat. El segon aspecte és el repertori: el teatre infantil ha de servir per convertir el nostre passat literari en una

cosa viva damunt dels escenaris. Els nostres infants tenen el dret de conèixer d'on provenen com a cultura, per això hem de defensar especialment la cultura del nostre país —també la d'arreu del món, esclar— però si nosaltres no la defensem, ningú més no ho farà. És per aquest motiu que donem tanta importància als textos que triem. Per cert, també traduïm al castellà els nostres espectacles per portar-los a la resta d'Espanya, i funcionen molt bé.

—**Del Teatre Nu a La companyia del Príncep Totilau: com es produeix el canvi?**

—Un cop escenificada *La Ventafocs; potser sí, potser no* (2004), en coproducció amb el Teatre Nacional de Catalunya, vaig sentir la necessitat de fer altres coses a part del Teatre Nu. Vaig fer *El cel del Mozart* (2006) amb la companyia Microcosmos Teatre i vaig treballar en un parell d'espectacles per a l'Auditori de Barcelona. Aquí és quan agafo el meu any sabàtic (2006-07) per acompanyar la Clara, la meva dona, a Providence (EUA) on ella hi

fa un lectorat i jo ho aprofito per escriure teatre i projectes d'escenificació. A més, vaig assistir com a alumne lliure a classes de filosofia de la Universitat de Brown i m'ho passava pipa! També n'enyoro el cafè i les *cookies*, i el silenci absolut d'una sala de lectura de la biblioteca de la universitat, comodíssima: i amb unes vistes de Providence bellíssimes. És on acabo de desenvolupar el projecte de *Sis Joans*, a partir del text de Carles Riba. Ho vaig enviar al Teatre Nacional i m'ho van acceptar. I vam crear aquesta nova companyia, «La companyia del Príncep Totilau» (2007), amb la Clara Dalmau, l'Anna Ros i l'Andreu Sans. Totilau és el nom d'un príncep tòtil que surt a *l'Ubú Rei* d'Alfred Jarry (en traducció de Joan Oliver).

—**I així fins a *La tempesta*, de Shakespeare, el vostre darrer muntatge.**

—Això era un projecte que vam presentar al director del Temporada Alta de Girona, en Salvador Sunyer, i li va interessar molt. Tampoc no l'hem «infantilitzat», senzillament hem reduït

la versió de Miquel Desclot a una hora, amb algunes modificacions. El vam estrenar aquesta tardor passada al Teatre Municipal de Girona davant de 700 persones, i hi va haver un silenci absolut: vam sortir-ne molt contents. Així i tot, vull retocar-ne algunes coses: jo sempre vaig als *bolos* dels meus espectacles i m'agrada polir i perfeccionar-ne elements. També ho faré ara amb els *Sis Joans*. Saps, estic cansat de sentir-me a dir que «aquest» no és un espectacle per a nens, perquè jo crec que la infantesa no es caracteritza pas ni per manca de complexitat, ni per manca d'intel·ligència. També és la nostra aposta com a companyia: la d'oferir un teatre infantil amb textos de la cultura universal (i la catalana hi és inclosa).

—**Quins projectes teniu de cara al futur?**

—Continuarem amb *La tempesta*, i amb la gira dels *Sis Joans* durant aquesta primavera. Paral·lelament, estic treballant en l'escenificació d'un concert de música àrab per a l'Obra Social de La Caixa, amb l'Orquestra Àrab de Barcelona i, de cara

a l'estiu, el projecte que tinc és muntar una obra d'un autor alemany que es diu Ulrich Hub, i l'obra, *A l'arca a les vuit*. Aquesta obra de teatre infantil ha tingut un èxit esclatant a Alemanya (s'està fent a 20 teatres!) i, gràcies als contactes establerts a la Fira del Llibre de Frankfurt (2007), i a la meua participació en el II Simposi sobre teatre infantil i juvenil celebrada a la UAB l'octubre de l'any passat —hi vaig fer una ponència sota el títol d'«El teatre i l'educació»—, els de la Fundació Xarxa em van proposar d'escenificar-la (la qual cosa demostra la voluntat d'aquesta fundació de donar suport a dramàturgies arriscades dins del teatre per a públic familiar). És una mica un Beckett per a nens, i amb *bon rotllo*. Són tres pingüins del Pol Nord als quals s'acosta un colom anunciant-los el diluvi universal: però només té dos tiquets per entrar a l'arca de Noè i ells, els pingüins, són tres! Serà un espectacle diferent: no hi haurà titelles sinó màscares (expressió corporal), i a més presentem un autor alemany «desconegut» al públic català. Em fa molta il·lusió de fer-ho.

—Com creus que ha de ser el teatre per a un públic familiar?

—Nosaltres fem el que podem i hi ha d'haver diversitat. El gran problema que té el teatre infantil a Catalunya és el seu sostre econòmic, que és baixíssim: mantenir una companyia estable costa moltíssim, paguen poc i no s'hi volen gastar gaires calés —en el teatre per a adults sí que se n'hi gasten. Nosaltres no ens podem queixar perquè tenim força subvencions i ajuts, i els programadors ja ens comencen a conèixer i a valorar... Tenim una sola i simple premissa durant tot el procés creatiu: què t'agradaria veure si fossis nen? Jo no n'estic pas tan desvinculat, de la meva infantesa, i penso que hagués estat fantàstic que, quan jo era petit, hagués vist tot això que ara s'està fent... Per a mi cada espectacle constitueix un repte vital per arribar a la intel·ligència i a la sensibilitat dels infants. Un espectacle infantil primer ha d'interessar els adults que el fan i després ha de ser un espectacle que «també» poden veure els nens. Per exemple, aquesta obra alemanya que volem muntar, *A l'arca a les vuit*, planteja la gran pregunta sobre el sentit de la vida. Per què un dels tres pingüins no es podrà salvar? Quin sentit té tot plegat? La qüestió moral com a constructora del sentit de la vida. Això d'educar (i en el teatre més) sempre fa una mica de por, s'associa erròniament a «fer catequesi» i això no és veritat. Tota la literatura és i ha estat moral, de sempre. El teatre sempre ha estat educatiu, des dels grecs.

—El teatre infantil a Catalunya, doncs, encara és «infantil»?

—Jo crec que no es fa seriosament. Hi ha molts prejudicis i manca de criteri: hi ha programadors per a qui els és igual Carles Riba que els Pallassos Micolor. Hi ha, també, aquesta cosa que com que és per a nens, doncs «tot s'hi val». I això afecta companyies amb una proposta més arriscada, que volen fer Riba, o Ulrich Hub: et diuen: «això no és per a nens!» «Si programo un Shakespeare per a nens el teatre s'enfonsarà». I el teatre no s'enfonsa pas, ans al contrari.

—M'imagino, però, que no sou pas els únics que voleu dignificar el teatre infantil...

—No, no, sortosament cada dia hi ha més companyies amb propostes arriscades i de qualitat (el Teatre Nu, La Baldufa, els Farrés Brothers, el Centre de Titelles de Lleida, Microcosmos Teatre...). Si el teatre institucional s'hi posa, amb coproduccions, és molt bon símptoma: el que fan el Liceu, l'Auditori, el Teatre Nacional..., programant bon teatre infantil és molt important. També hi ha el tema dels mitjans de comunicació que no hi dediquen gens d'espai, perquè encara és poc important. L'important és l'altre: el teatre per a adults. Això no passa a altres llocs d'Europa, on el teatre infantil és importantíssim i de categoria, com a Alemanya, per exemple.

El teatre infantil està canviant cap a millor —fixa't en la Mostra de Teatre Infantil que es fa a Igualada—, estem esperançats, i nosaltres ho estem vivint. La clau és que no pots tractar els nens com a *tontos*: si els hi tractes, s'hi tornen, esclar. Depèn de com els eduquis, es comportaran d'una manera o d'una altra... Es tracta de crear uns hàbits i un públic. Si l'espectacle els agrada, callaran en un silenci sagrat.

I aquest silenci sagrat és el que es produeix en els espectacles de *La companyia del Príncep Totilau* que dirigeix Marc Hervàs. Un silenci que succeeix quan el teatre esdevé una cerimònia d'amor i d'amistat entre dos desconeguts: el públic i una companyia de teatre. Un silenci d'amor i de respecte envers una cerimònia finalment dignificada.

JOSEP M. SOLÀ BONET (Calaf, 1961) és escriptor i professor de llengua i literatura catalanes a l'IES Alexandre de Riquer de Calaf (Anoia). Ha publicat la novel·la *Llibre de les quatre metamorfosis* (1997), l'assaig *El somni de Grècia* (2006) i el recull *Històries de Calaf* (2008). És membre del consell de redacció de la *Revista d'Igualada*.